

ЫН

РСФСР-нің Компартиясының Тыва рескомунун, Тыва АССР-нің Дээди Советинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

БАШКАЛАНМАС, ДЕМ-БИЛЕ АЖЫЛААР

ЧУРУКТА: Кызыл хоорайның мурнакчы даарыкчысы Мария Григорьевна Амазрын беш чылдың планның даалгаларын ажыр күүсеткен. Чонун чагыгларын ол дыннангыр хүлээп алыр. Кыл-

ган ажылын саат чок күүседир. «Чечек» ательсе ооң бригаданың кыстары платьелерни эки шынарлыг даарат турар. Ондар ОХЕМЧИКТИҢ фотогу.

Федерация Чөвүлелинин хуралынын түнелдери бурунгаар уугу базам болгаш деп. М. С. Горбачев демдеглез. ССРЭ-нің Дээди Советинин март 7-де сессиясына бо айтырыг талазы-биле ол дынадыг кылган.

Республикаларның бурун эргелиг төлөөкчилери белектээн Эвилел керээзиниң төлөөкчилери дүң чугаалажып көрдүс деп, Президент медеглез. Республикалар суверенитетин дугайында декларацияны башкара, ССРЭ-нин улус депутаттар Сьездинин болгаш Дээди Советинин шийтирлеринге үндөздөш, документини белектээн чедип алдыган, ук документини код идеяны — бистин хой националдыг күрүнесини үндөш-биле чаартыдыр. Федерация болуп, күрүне артар болгаш оон-биле чергелештир республикалар суверенитетин боттандырынын, а ол шынаш төптүн чаа ролюнун ачызында ол чаартыган турар.

Ол айтырыглар талазы-биле солук дег немелде саналар Федерация Чөвүлелинин кежигүннеринин кинирген төлөөкчилерде бар. Хандыр анализтеп көргөниң, сонургаалыг болгаш чогуучалыг чугаалажыкчылык түнелдери тос айтырыг талазы-биле инити туруш чедип алдыган. Эвилелдин моон сонгаары хоойлуду дугаа органың үстүкү палатасына төлөөкчилер дугайында айтырыг талазы-биле солукчалыг немелде санал-оналдар хевээр арткан. Төлөөкчиди ол-ла хевээр республикаларын Дээди Советтерин чугаалажып көрү кылдыр чорудуп бээрин, бүгү чонун өөренип таныжарына база чугаалажыкчылар парлаарын шийтирлерин. Хамаатылар ыңчангаш оңу билеп алгаш, референдумга ажыт-чажыт чок сеткил-биле барып болур.

Министрлер кабинетинин хуралынын дугайында. Нинтизи-биле экономика болгаш аш-чем айтырыгларын талазы-биле дугурулгалары катеп көрүжүгү таварыштыгыс деп, М. С. Горбачев дылаткан. Документтеринин кайзында-лаа Дээди Совет болгаш улус депутаттарының Сьездинин дөткөзүн билер болгаш силер. Ук документтер

болза бүгү республикаларын, күш-ажыгыч коллективтерини ажылдаарына үндөшн база болган. Кеңештерин 86 хуууун чара-ры чедип алдында-ла, экономикада байдал берге хевээр. Эрткен чылдың ийгиниң чартында ажыл-агый харылааларынын үзүлгенин аар уржунтарлыг болган. Бот-боттарындан башкалармай, а чүтте дем-биле калы ажылдап тургаш, берге байдалдан уштунуп үнүп болур.

Республикалар, облас-тар, харын хоорайлар бээр чорудушкен хой шийтирлерин хүлээп алганы багыт салдыр, чедиргени Президент айткан. Олар политиктиң чүткүшүнү ууртулга болдурбушан, анаала кыйгырыг хевирлиг шийтирлерин хүлээп ап келген. А ол чорук бистин шийтишкенин экономика-выста байдалга улам нарылаткан.

Амгы үеде экне кол чүтүл — херек кырында бугурумчелгил ажылдаары-лар. Бастагы эккилер төлөөкчилер, дем-биле ажылдап херек. Ыңаарга демократтыг дээр парлагга бодуну арнаарына ажык-биле бижип, чээтти дугурурине, референдум үенде Эвилелге уур бадылаарыг кыйгырып, ол сорулганы чедип алыр дээр март 10-да, 16-да азы 26-да чүтү кылдыр планнап, чарлап турар. Ыңаагажон кым чүтү кылдып турарын чон ам билеп эгелзэн.

Аш-чем дугайында айтырыгны Министрлер кабинетинин хуралына ондала көргөн. Часкы ажылдар дына чымаштыг болур, ыңчангаш анаа өн белектенер, коллектини ишчилерин дөткөн херек.

Айыл чок чорук Чөвүлелинин составына талазы-биле саналарын М. С. Горбачев кинирген. Чуртук бүгү талазы-биле айыл чок чоруду дугайында ол Чөвүлел сазы салыр, камгала-лы, экономиканын, экологиянын, күрүнесин бижып туржунуң, националдар аразынын харылааларынын байдалдарын хайгаарып көрү сорулгалыг. Депуттарын хой санын айтырыгларына Президент оон дараазында харылаан.

Айыл чок чорук Чөвүлелинин составына тос кидираткан сессия кежигүнн бадылаарына ССРЭ-нин Дээди Советинин чедиргени. Ыңчангаш чон ол органын составына Г. И. Янаев, В. С. Павлов, В. В. Банатин, А. А. Бессмерт-ный, В. А. Крючков, Е. М. Примаков, Б. К. Пуго, Д. Т. Язов кинирген. А. В. И. Болдинини кандидатуразын бадылаарынын чедиргени санын албан. Ол айтырыгын катеп көрү кылдыр Президентге дамчытып бээрин сессия хуралынын даргазы дыннаткан.

ССРЭ-нин сан министринге В. Е. Орловту, электро-ника үзеттүрүнүн министринге — В. Г. Колесниковту, статистика талазы-биле күрүне даргазын — В. И. Кириченкону, томулдарына чоплаа-режентинин парла-мент берген. В. В. Герасимову ССРЭ-нин Курбан-ка даргазына болгаш В. В. Куликовту — оон бирги оракалжыгына томулдары дээр Дээди Совет бадылаан.

ССРЭ-нин Дээди Советинин палаталарын каттышкан хуралы дүң, март 11-де болган.

(СЭТА).

Республикада ниитилел - политиктиг байдалды экижидер талазы-биле коммунистерниң сорулгаларынын дугайында

РСФСР-нің Компартиясының ТК-зының болгаш ТКК-зының каттышкан

Пленумунга РСФСР-нің Компартиясының ТК-зының бирги секретары

И. К. ПОЛОЗКОВТУҢ илеткели

Хүндүлүг эштер!

Политиктиң нарын байдалга таварышкан-дыр бис. Маргыдаалар болгаш кажарлашкынар кыларына моон сонгаар үе чарыгдан херээ чок. Бо дугайын медресе билбешан, бистин Компартия-выстың сорулгаларын байдалга дүшүртү чугаала-жып көөрү чутула. Сорулгаларын чогуучалыг кыл-дыр чугаалажып көөрүлчө шунтууларын кийгырып тур мен.

1. Хоозун кордаашкындан чайлаар, байдалды боттуу-биле чугаалажып көөр херек

Халапче чурттуң кирип бар чыдарынын дугайында чыл азыг үеде чугаалажып кел-дене, анда чаңчыгып эгелзэн ышкаш-тыр бис. А ол үе дүр-гузунда чогуу чүтү кылган бис? Фактыларын демдеглед турарыстан аңгыда, кижилер бистерден чүтү дыннап турары?

Халап ам-даа болбаанын бистин ачы-хавыааыс улуг эрес дээрзин хүлээп көрзөли. Бистин социалистик тургу-зувустун чүтле бижыг чоруду-ну кайгамчык улуг курла-жыкчы, чонун шыамак-жыкчы болгаш сарымалыг угаанын, оон патриотизм-нин ачымында чурт халапче үрбей, оон эринде туттунуп турар-дыр.

А ниитилелдин авангарды кылдыр амга чедир алатты-нып турар партия чогуу чү-тү кылдып турары ачымы? Турштары ол чүтле дүжүп берип турар аларгаан? СЭКП болза күрүнесин при-ципалдыг чутула шийтир-лерин ажылдап кылдырып сөөлү чылдарга бодун чай-лаатканын, инициативаны ош-кунганын, ук инициативаны өскө күштерге берилгенин дөртү-биле хүлээп көөр үе келген деп болзаар мен. Бедик сагыла-чурум, эне со-рулгалык болгаш ажылда-рыкчы чачыс эртин авангар-ка дүшкен турары билдир-лер болгай, а бистин хүрээ-лектинисте сангараашкынар болгаш чайлышкынар үрүлчүлөр турар. Авангард болза оожуктар хоозун кордаашкындан болгаш төңүзү чок чачыс уткалыг чугааладан амдыр, эзелчине бажын ча-жырбас ужурут. Башкарык-чы партия болза бодушкы-ларын баш бурунгаар көөр ужурут, а бистер бодуш-кылардан хожудан турар-дыр бис. Оон түнелдери ий чүл херек кырында туруп турар: ниитилелдин чарлышкыны, ол дээрге жароолук чексеткен бижин өззөш аймактыг, күрүне болгаш политиктиң ууртулгага сеткил хаммаан чорук аймактыг хемчээлге чеккен-ди.

Массалыг сагыш-сеткил инити түнелдиг болгаш хөөн чок чорук шунт-ла язы-бу-ру характерлиг болу берген, бис, күрүне болгаш ажил-агый алпардымдыг хээли-ген ууртулгалары-биле кат-тыжып, дашткынын салла-рыг бөлүктөринин деткимин ап турар.

Тенте күштер — социали-стик шийли амышкын дээш, тургустуугаа экономика, по-литиктиг болгаш культу-рага база көмүскөдөшкө үн-дөздөш, чуртту үндөшкө-биле чаартыр дээш шийтир-лер туржуп турар. РСФСР-нин Компартиясы — ол күш-теринин өззө-дир.

Барыны үздөш күштер бистерин консерваторлар деп адап, анда багыт утканы ки-рин турар. Ыңаагажон кон-серватизмдин алыс утказын көрүп, оон эртем өзү-биле таймалар болза, ол дээр-ге күрүне болгаш ниитилел амыдыралык — бирги эл-чегде мораль-эрге-хоойлу үндөшкө хевээр арттыра-ры болгаш деткири-дыр. Бо утканы өзүзгүз алгыра, бис-тер консерваторлар-дыр бис, ол сөөтөн чыткан херээ чок.

Ыңаага бистин партияныс ол херек чилег халаа-ш-нарга чүтле таварыш турар-дыр? Бистин буруусу чүтөл, ыңчангаш?

Чырык өртемчеге көстүп кээрине бистерин калча-лым-биле, дээрин өзү-биле шүтүмчүл эгелзенин сактыр болза, үстүлде айтырылгала болуу-биле харылап болур ыяк. Россиянык бот-тук-кай-лак. Коммунист партияны тургузуушкуну илалын ук пар-тияны эне сорулгаларына болгаш оон ажил-чорудуга-зынын программасын дуга-йында билбей чыткан-ла шүтүмчүл эгелзенис.

Чонун өзүлүг катан тур-густуушкуну болгаш көзү-лүшкүнү дээш чайгылыш чок-ка демнешип шылаар болу-ну партияны Россияга тур-густуу бээрден көрүп тур-ганаар. Россияныкын илал-дар болгаш чачылдарын, оларын социалистик шийли амышкынын бижы-биле камгалаарымыстан көрүп тур-ганаар.

Чүтөл ол-лаз эвес. Бистер болза республикада эне-салаарыг политиктиг күш болгаш массаларын кам-галаарымыстан алыр бис. Антикommунитарини орун ыдыг партия дугулап турар болганда, олар сорулгалын чедип ал шылаа-штар.

Бистер херектин бир та-лазында өскө талазынче шурарайн, меге теориялар болгаш концепциялар-биле чечегелмейн турар бис.

Амгы үенин политиктиг амыдыралында база бир күш бар, улус депутаттары. Икн сьездининге барыны үздөш кижилер ол күш-

биле, күрүне болгаш ажил-агый алпардымдыг хээли-ген ууртулгалары-биле кат-тыжып, дашткынын салла-рыг бөлүктөринин деткимин ап турар.

Тенте күштер — социали-стик шийли амышкын дээш, тургустуугаа экономика, по-литиктиг болгаш культу-рага база көмүскөдөшкө үн-дөздөш, чуртту үндөшкө-биле чаартыр дээш шийтир-лер туржуп турар. РСФСР-нин Компартиясы — ол күш-теринин өззө-дир.

Барыны үздөш күштер бистерин консерваторлар деп адап, анда багыт утканы ки-рин турар. Ыңаагажон кон-серватизмдин алыс утказын көрүп, оон эртем өзү-биле таймалар болза, ол дээр-ге күрүне болгаш ниитилел амыдыралык — бирги эл-чегде мораль-эрге-хоойлу үндөшкө хевээр арттыра-ры болгаш деткири-дыр. Бо утканы өзүзгүз алгыра, бис-тер консерваторлар-дыр бис, ол сөөтөн чыткан херээ чок.

Ыңаага бистин партияныс ол херек чилег халаа-ш-нарга чүтле таварыш турар-дыр? Бистин буруусу чүтөл, ыңчангаш?

Чырык өртемчеге көстүп кээрине бистерин калча-лым-биле, дээрин өзү-биле шүтүмчүл эгелзенин сактыр болза, үстүлде айтырылгала болуу-биле харылап болур ыяк. Россиянык бот-тук-кай-лак. Коммунист партияны тургузуушкуну илалын ук пар-тияны эне сорулгаларына болгаш оон ажил-чорудуга-зынын программасын дуга-йында билбей чыткан-ла шүтүмчүл эгелзенис.

Чонун өзүлүг катан тур-густуушкуну болгаш көзү-лүшкүнү дээш чайгылыш чок-ка демнешип шылаар болу-ну партияны Россияга тур-густуу бээрден көрүп тур-ганаар. Россияныкын илал-дар болгаш чачылдарын, оларын социалистик шийли амышкынын бижы-биле камгалаарымыстан көрүп тур-ганаар.

Чүтөл ол-лаз эвес. Бистер болза республикада эне-салаарыг политиктиг күш болгаш массаларын кам-галаарымыстан алыр бис. Антикommунитарини орун ыдыг партия дугулап турар болганда, олар сорулгалын чедип ал шылаа-штар.

Бистер херектин бир та-лазында өскө талазынче шурарайн, меге теориялар болгаш концепциялар-биле чечегелмейн турар бис.

Амгы үенин политиктиг амыдыралында база бир күш бар, улус депутаттары. Икн сьездининге барыны үздөш кижилер ол күш-

чуртту дөртү-биле чыгап турар.

Ыңаагажон ниитилелдин чачыс эртин болгаш бижыг туржуну хандыр кылдыр тургустуугаа экономика-тыг болгаш политиктиг үндөшн структураларын узуткан, «чаа өзү-чүрүмү» совет улуска албадарын орада-жып турар. Чикээ, Гаврил Попов үш чүтүл — күрүне-ник «Федерацияны узут-каарын», эрге-чагырганы «Советтерини эвес» болдур-гаш, экономиканы «дена-ционализиастаарын» планнап турар. Ындыг «эде тургу-суушкуну» боттандыра-ры беле эвес дээрин ол билбешан, ону дашткы-нын кадыг холу-биле бис-тин ниитилелге боттандыра-рын негеп турар. Чогууна дашткындан. А меге демо-краттарын талазында Со-вет Армияны, Күрүне-ник айыл чок чорук комитетин болгаш күрүнесин өскө-ла структураларын көөр хоон чок болуп турарынын үн-дөшн чогуу-на ында эвес деп бе?

Социалистик шийли амышкынын талазакчы-ларын болгаш капитализм-нин катан тургузарын күзөш-терини демиселерин байдал-ды чокка чедип калчаар кө-ргөнис колдунда шын бо-луп турза-да, амгы бай-далды бүрүнү-биле илерей-лейин турар деп түнелди кылдыр сөөлү болушкуну нарын херектер негеп турар. Ала-чуртууштуу салым-чолуну дугайында, оон му-ны чылдарга төгүзү улам-чылаар бе деп айтырыг ду-гайында чугаа болуп турарын бисте хамыгы-биле мелеп билиш, хамааты бурутуна арын-чурунун болгаш чү-рээне чедип тайылбырлаар ужурут бис.

Делегейин улуг күрүнес амдыралдык болгаш өлү-мүн азында келген-ди. Чуртту уурзала-рын, алан каш он-он ча-лык колониялар, экономия-талазы-биле жогжүлгөдүр кү-рүнелерге ит эг болгаш чин өртектеп ажылын кү-жүн бээр кылдыр хуудура-рын орадажып турар-дыр. Оон күзөш кижилер кангы-туктун — кызыл, үш өнүг-үзү хурун туктун адаа-биле оозун чедип алыр ыяла-ч чок.

Бистин бирги ээлчеге сорулгалык — чоңаа уур-курчөгө уур күштерини хо-лодешкынын утка-зы болгаш механизмин илереттир-ди, алар үеде леомокаттыг хем-биле ча-гылыш келгенер. Олар бо-лунчү деңсөөлөрүндө бай-далды ачык-дыр чыгуу-даа кылбайн, экономиктиг

Партияның республика комитетинде

РСФСР-нің Компартия-ның республика комитетинин социал-экономика комиссия-зынын ээлчегил хуралы бу-луп эрктен. Комиссия-нын даргазы, партия рескомунун ийги сек-ретары А. И. Ванжа оңу ууртуп эгелзген. Ре-спубликаның XXIII Кызыл хоорайның болгаш район-арын өткөт-сонгудалыг конференцияны делегаттарын чугаалааны шүтүмчүл-дөш сүмелерин бол-гаш саналарын боттандырып чорудуп турарына хуралга чугаалажып көргөн.

Бо айтырыг талазы-биле дыннадым комиссиянын даргазынын оракалжыс К. С. Ондур кылган. Шүтүмчүл-дөш чамдык саналдарын ам боттаалыганын, оларын чамдык кезин комиссиянын доктаамал контролюнда тура-рын демдеглез. Чикээ, улус ажил-агыйнын негелдери-биле дүшүртү дээш болгаш ортукта туксай эртемийг сьездинисте белектээрини программалык белектээрини турар. Маана кол күчүңгей-ни энергетиктерин, чыгындаг техниктерин, механиктерин, даг инженерлерин, техноло-гтарын, экономистерин, ком-пьютер техниктерин, контро-ль-хемчээл приборларын база автоматиканын специа-листтерин белектээриче бол-гаш билин беделдерин уга-лындыр турар. Красноярски-нин политехниктиг институту-н Кызылда филиалынын белектел салбарын калбар-тырып, авторук техникумун

Бистин студенттеринин хой кезин шкөөлзө кошкак белектелди үтөр, өскө хоорайларын байдалдарына оларын чачыгып алыр ба-гай болганда, өскөлдөшкө таарычылгала кызыл хемчээл хуралына санал бергенер чугаалаа-лар. Программаны белектээр биле Эртен болгаш өскөлдөшкө че-леринин херектерини тала-зы-биле комитеттин даргазы Л. Х. Тас-оога уурткан бо-лукту тургускан.

Социал-экономика комис-сияны кежигүнн 1991 чылдың эрктен ийи айында республиканың социал-эко-номиктиг хемжүлгөдөш түн-дөштерин чугаалажып көргө-партия ажил-агый активиз-мин чөвүлүг хуралына база киниркен.

Б. Н. Ельцинин Тывада деткип турарын илереткен теле-грамманы чорудар дэнин минтинини башкарыкчыс чугаа-лаан. Ук шөлде келген кижилер саны бир чүс хире, а амын чаксап деткип турарлар чээрби шаа дээрин немер каалы, (Бистин көрр).

(Уланчызы 2-ги арыда).

Байдал мынды, бир
күрүненим эргелеп баш

Байдал мынды, бир
күрүненим эргелеп баш

га организатори, устуртур
гаш хоорайлар аграр
рунун ээ нарын
ларын шештирилээ
мош сонгар бидээр
хүснэгтээр үнэ
селеп болур. Мөсө
улаутукурларын
лоуэуларын түнел
жүт ажаллазын
стаарнига киржир күзэ
мөсөөнчүлэр боттары
тоскөнүлэр Лашткн
га бусе-бурор
га, өскө-бурор
чөк.

Партийжи сандар кө
турар өскө чамды
райларга болгаш об
дуга хоорайжи болгаш
эзлэйн, жичиңчүл
болгаш талаачыңар

Мал кынталаган
дооар бошташ чакым
ажылдарын эрттирер
биле толдгарыгъа жетч
боотандарынгга. Соң
ча, ажил-агылар у
чуларынга куш-ажал
лектиририге, союуру
жыныпты организа
циясы кылдырганын
комитеттери дузалары
ла. Ону бирги черте
рудугаз кылдыр көс
чүтг дээрсе олу күөс
де чонолу бэ болат
чылы айыч-белге х
ры дыкка жамалары.
агылар кедээ ажил-

Көдзгге шеф дуэ
программанынче эгдирин
тыг деп санал турар
Воронжиги, Липецки
гаш өске-даа черлерини
индиге келерге келерге

Амьлэмьнээ чэска бэ
үрүн-биле хилд
техника, чөмичинд
кывар-чээр, материя
челдир база мөһөн
эрхэс чыларда
кыла куду денселе.
Ажамдарын хемчээс
лукчу чыларга дө
бө чылыа жажок уду
дээн чартырын
мазы быжылаттымаа

Часык үедэ чэ
дэи чөм талазы-биле
сыяа агрулустур
кызын бүгү-лэ эргэе

дер-онд хамдрын
коммунист депутаттар
дэ чүүдэрин кылыр
луг.

Кодээ ажил-агай
дизын садп алыр
авил-республика фон
дэ аш чмни кийрер
лэрин 1991 чылда ч
лаз-биле күрүнэ
ахыл-агайларын
байларылта органи
диг бээр дерек.

Оон-биле черелдэ

дуга ажил-звигд
илгалдарины дугаай
гаалгайны барын ш
тыр мөн. Көдээ а
продукцияны бол
дэгийн материалт
курзалырынны өрт
дөндөсөө эвс бөдид
чорук колхозтарны
сөөхотарын дмк х
хүүн бо чылын аа
далга таварштыр
депутаттарны ийг
манын шинтирлери
лирин база көдөн
дыр чорукту болур
зыбил хөмчөдөли
РСФСР-ын Минист

Хэрэг хуульдаа бо
дуга хайзаар, хонхча

руурундан эрге-чагырга
йымда айткыч база
нарлаттывер.

Бистин принципада
ружувус кол утланы
марда тодараттынган

заче-
дип алырынын та-
зыны болгаш аргала-
лугайында айтырыг ба-
тун кичээнгейивисте.

Ыйдыг турбуже, ч
тарлалга РСФСР-ниң
партиязын шаптык уж
тырар, рынок дайзын
луп турар күш деп ул
наарын чедип алырын
күлдүү-биле уламчыла
рар.

и арын, 1991 ч. март

турарын чаагай чоруу бол-
гаш чечектелишкени дээ,
туржуп турар бүгү патриот
тут күштерни каттытат.

гайшеческите мишници дәл
туржун турар бүгү патриот
тук муштери катышты
гарыгы дуэлаалары. Улус
чулгы талып боташты
уу куу деп туушты сектыр
ССРЭ Эвилелен камгала
ры. Чурттуу аым-дук
улустарыны наймалар
быкылдаары. кайың-а
уулу куар болса, надин
те-теште боташты
ны камгала дуа илэрз
кинери-биле чаалдыны ч
демисекири.

Уште. Чурттуу экон
муну халагы гайды б
дыртын долтамыр. Ул
ажыл-айгыныны сонгарла
дыл болбас айтыргалары
че көрүртү, чурттуу буд
ругелестерин, республи

Дөртө. Советтерин эге чагыргазын камгалаа болгаш быычылгарт. Чугаа-соот оранычче Советтерин хуула бээрин болгаш бээр. Эзуулг нинти улаа туу эге-ажыктарын илгиргелерини илгиргелерини болгаш таллаа туу турары чор-чериин эрге-ажыкны камгалаа чоруктарын ажыктарын, хоолдулар болгаш суверинитеттер дайыны сокардылар. Советтерин

Чедийиңиң болза парзат
хүрүзлениң батышлар
изиндеги чыгыш: болгаш
арыга болган киниле
дең ону арыгыларым
партияни массаларыни э
ге-чагырааын херек ки
рында хандырындын ха
мамырк дээрин демде
лексен деп мен. Ийне
чүрүшкүзүшүз, богажым
чодука болгаш дилээ
киниге үндөйлөттиңиз
сырый каттыгышкы
га-чүрүшү эш хауун сагы
ла-чүрүм адалаң үстү
ге чедир бистиң бугу па
тия организациларымы
дең алымыраң болган
демисенин тодарадыр.

берге бооп турарын аки б
лир турар бис. Сөөлгү тү
дарла саргыш-сөткөл
аяак уруг үредген
ажылды чорудуп турар.
эк кижилерин эвес, ч
гум-на харын улустун
тылы турар унелиг чүү
дерин мегелэн болгаш х
ме дуктурган.

Кижиг төрөлгөтөннч
жүздөйгө каймакчы ул
салдарын чедирген уугу
волюцияны тургусан б
деп чоргааралын турга
бис. Ол дээрге харымсал
чок бөлүк сүзүлгөчтө
ниги кылганын оргилде
деп бисти ам бугуредип
рар.

Социализмни тургузуп
рар бис деп чоргаарал
турган бис. Биске берге ту
гум, мычылдаа-даа бистин д
миселвинс белик утка-и

[illegible]

Миндэг хуучтаймышкын
ныг чыдагз айхсын кин
лер бо үнелэг чүдүлдерн
шмян-ла, чү-даа артаан
гуйр деп болы берил болур
Сагд куурк парлалгын
бичжн чүдүлдерн сагаар
канчаар бис Социал чөптү
чоруктун, национал чоргаар
даймышкынны болгаш пат
риотизминн идеяларн бэлд
болбас. Ычнчаш бистинг
Ала-чуртувустун төгүлдү
слям-чолуун дугайыг, иле
аларын өндүр удууну дуг
гайыг, бистин партиячтар
болаларынын болган согу
галарын өндүр белинн
дугайны доктамаг санымы
шаш, идеялеинг болгаш ту
ра-сорууту ажиллаштыр
зыштер коммунист

МАРТ 17 ССРЭ РЕФЕРЕНДУМУНУН ХҮНҮ

СӨКП-ГЕ ЧҮГЕ КИ-
РИП АЛГАН МЕН?

КУЗЕЛИМ- ДИР

Сөөлү үдө чуртта болуп турар экономиктик болгаш политиктик кризис үзүндө кижилерин салгыш-сеткинин болгаш угаан-болгашын саймаараш-кыны болуп турза-даа, ол-ла бүгүнү бут кырынга кат-тал тургызарында, быжыг-лаарында Совет Эвилели-нин Коммунисттик партия-зынча ролю улуг болуп артар деп чүгө бээрээр мен. СӨКП, оон ууртуу-газын дугайында, янзы-бүрү шуугаашкынар тур-за-жок, Ленин партияга, Совет Эвилелин кучу-шылдыгына идеялар, бую-дур болгаш берге уеде партиянын туржун бы-жыглар, Эвилелин кам-галал арттырар, ону улам чартыр дээр үдө-херекке эч илдепкейли киржир дээр чокта чаа СӨКП кечигүүнө кирип ал, Сүт-Хөл районун «Октябрь 30 чылы» совхозунун коммунисттерин дөткө-чезин алдыр аас-кежиктиг болду.

Ужун амыг чыл пар-стактыг Сайын Менди-Ба-йырова Ооржак, комму-нист башкы Мөнгүн-оол Борбаев Куулар мыша-ныжыг туржун эстерикиг быжыг туржун эстерикиг устерикиг, комму-нисттер партиянын, Совет Социалисттик Республикалар Эвилелинин туржун бы-жыглар, ат-алдарын ал-гылар херекке дилим кир-жирине белен мен. Ол мыша март 17-де болуп референдумга чоңуну Эвилелин камгалап артты-рар дээр башкыларын бээрине кыжыгышпаан, башкы, агитатор, пропаган-дист кижилер болганда адаа белеткел амыгларын үзүндө чон ортузун-га тайылбыр амыгларын шам-бизе кирип тур мен. Референдумга ужу-рутталып чүгө согула-лазымдарга аас, өөр-өникчелерге билимдер та-йылбырлар амыгды бу-за кылып чорудуп тур мен.

«Совет Эвилелин арт-тырар бе, арттырбас бе?» дээр айтыртыг «Ийе, арттырар» деп дорт ха-рыжын бээр мен.

Зоя КУУЛАР.
Баян-Тала ортукмк шко-
лазында башкы.

ЧАЛАП ТУР

«Бүгү чоңуну бадылааш-кыны-биле сонгустурар РСФСР-нин Президентизи-нин албан-дужаалын докта-дып тургузары өрөжөк ко-гула деп санал турар силер бе?» деп РСФСР-нин рефе-рендумунун айтырынга ха-маарыштыр саналонаал алышкыны киржирине чамааталарын РСФСР-нин Компартиязын Кызыл хооромку чалап турар. Ол санал-очал алышкыны март 13-те 17 шапта Полт-тигит чырыдышкын ба-жыкында эгелээр.

Дыңнады

ССРЭ-нин болгаш РСФСР-нин референдум-нарын эрттирер талазы-биле Кызыл хоорайнын участок комиссиялары бадылаашкын данзында доттарынын аттары-нын киргенин баш уду-ру хынал көөрүнчө кызыл-чыларын чалап тур. Март айның 11-ден 16-га чедир участок комиссия-лары хунун-не 14 шап-та 19 шапка чедир дан-зы шүүштүрүлгезин чо-рудар, шын эвес бижит-тинген чүүлдерин эдер.

Участок комиссиялары улус депутаттарынын сон-гулдаларын эрттирер турган черлерде турар.

Кызыл хоорай, Красноармейская, 100

НАЙЫРАЛ ХЕРЕК

Найысала Кызылда ат-алдарыг, сурагыг хоочунар эвээш эвес. Оларын бирээзи—Х. К. Ондар. Хунажык Комбучевицини мергежил—чочаачы. Таптыг-ла 40 чыл дургузунда чангыс организацияга—Кызылдын пассажирлер АТБ-зинге үзүктөл чок ажылдаан. Байырлаалар хунеринде оон хөрээн Ленин болгаш «Хундүледиин Демдээ» орденнер, медалдар каастай бээр. Ол—Тыва АССР-нин транспортун алдарыг ажылдакчысы, Кызыл хоорайнын хундүлүг хамаатысы. Эрткен неделяда бистин корреспондентивис Шангыр-оол Доржу анаа журашкан. Оларын аразында чугаа колдуунда-ла март 17-де болуп эртер референдум дугайында болган.

— Хунажык Комбучеви, референдум деп чогум чүл ол дээрзин мык билдире ор силер ийизин? Чугааысты оон эгелээр бис бе?

— Ийе, Кара херек-биле ол еосту бодал орарга, бүтү-нүн бадылаашкыны дээр уткалыг чүгө бо. Бөгүн мен, ден силерини салыр айты-рынар чангыс боор деп бодал ор мен. Догааштыр бодал орарында мындг мы-наштыр. Ынчанга баш удур-ла аңаа харыялап каайн: мен ССР Эвилелин бүдүн-бүрүн арттырар дээр бадылаар мен. Бо туружук кыскасы-биле тайылбыр-лаайн. Чамдык кижилерин радиодан дыңнап, телеви-здордан көрүп орарга, Эви-лелин чарар хоочун илере-дип турар-дыр. Мен аңаа шуут үдүр мен. Эвилелин хевээр арттырар деп турар кижилер база бар. Ол мын-дыр. Мен оларды дөткөч-мен. Маңа ыңгар чуталал турар-мда чүт утка бар чүгө. Мен 1934 чылдан эгелеп чочаачылап агетемин. Ын-чан Тывага «3ИЛ» деп

маркалыг машиналар кези-эгелээр. Ол чылын оларын саны 30 хире турган боор. Техника, аш-чөм болгаш бараан аймаа мынан бистин тыва улусуна дыка херек турган. Ол талазы-биле улуг дуушун Совет Эвилелин кор-гудуп турду. Ынчан Абан-и. Кызыл аразында оруу дыка багай чүгө. Кыжын хар көртүктөп кааптар, а чайын чагаш суу чара шаап кааптар. Ынчалза-даа ол бүгүнү орус болгаш өске-даа на-циянын кижилерини дуа-зы-биле кылып ап мындап-кан бис. Артыкыла чыл-дан чыпче экижип орган.

— Эскээр чуталаарга, улустар аразынын найырлар чоорту быжыгып орган мышкалыг, мындг бе?

— Быжыг найырлар, чан-гыс ап чокта үдө-херек доораан бүтпөс болбайт. Ын-чанга ам нациллар аразын-га найырлар херек, чангыс аай Эвилелин дээр ажылдаар, чурттаар апар бис. Бистин Эвилелин чинчи моон сон-гааргы шапкын хожжүлдөз, амгы экономиктиг сандар-

гай байдалындан уштунары-нын аргазы чүтлө быжыг найырларга деп бодалар мен. Эп-найыралдыг-ла чооруу болуусуна, өске айтыр-глар ала-чайгар-ла шийт-тирлеткине бээр. Референ-дум хунүнде ол бүтү дээр үнүмү бээр мен.

— Тываалар болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

— Чыныг болза, хун-ийн дээр чүгө болбайт. Си-лерини бадылаан-биле алырга, даартгы хунү ут-пас быжыкыл бис, Хунажык Комбучеви?

— Ол шын. Эртен черле чүү болурул, амыдыралыг, высты экижиңди алыр дээр чүү кылывысса экил — айтырылалар-ла хөй. Адак сонда могой талаалыкчылар-мын. — ССР Эвилелин бү-дүн-бүрүн болуру, ону хе-вээр арттырары дээр бады-лаар кижилерини саны че-ре-ле хөй болуп дээрине бээрээр мен. Чүгө дээрге миллион-миллион кижилер ол айтырыгын улуг ужу-рузанын билдир туралар болбайт.

ЧАРТЫ ООЛДЫПКАН

Кызыл районун ажыл-агыйларында төрүүр хойнуу чартыг бо хунерде оолд-пан, азы 24 муң ажыг хой-нуу 12250-и төрөөн. Оон 11 муң 450 хураган алдын-ган.

«Тинилелге» совхоз эрткен чылын хойдан хураган алыр талазы-биле республикага дээр көргүзүлгүг ажыл-агыйларын санынга кирген. Мураакчы малчыл Николай Күжүттегичи кыдында 240 хой оолдпан.

«Тере-Хөл» совхозтун мал-чынары бо хунерге чедир нинитизи-биле чүс хойга онааштыр 72 хураганын камгалап ап турар. А ол-ла совхозтун Каргы деп черде Алексей Хуужаанын удурут-нап хойжук бригадасы 100 хойга онааштыр амдызын-да 80 хураганын алган.

Район Советинин депута-ды Константин Сурутуур эрткен чылда төрөөн 400 баш хураганын оон кыш-тагалдып турар. Чайын оон белеткел алганы 80 тонна ситенин чартыг артып-калган. Удавас чер наара-бээр, ол хойн чер оятта-дып, ситен артынын келир чылга курлавырлап алыр. Кийм-оол ХЕРТЕК.

Республиканың Виктор Кок-оол аттыг хожум-ши театрында дааранык-чыларын коллектив ар-тистерини шилерге бол-гаш концерттерге кедер хептерин шынарыг даа-рап белеткээрине ки-чээгенин салып турар.

ЧУРУКТА: мында даа-раныкчы Нина Констан-тиновна Назарова эр-улустун кылын хептерин быжып, даарап берип, ажылыгга кызымак, өс-келерге үлөгер-чижектег болуп келген.

Ондар ОХЕМЧИКТИН фотогу.

ЧАРЛАДЫР БҮӨРӨЗҮ

Уран-чечен телефильм. 16.10 «Ойнаактар» театрынын ораны. 17.00 «...16 харга чедир болгаш оон улуг на-зы». 17.45 «Эде тургусту-нуушкун Японияда киччаар болуп турарыл». 18.30 Ме-дээр. 18.45 Фигурулгү чунгулаашкын. Делегей чөм-пионады. Ийлеп чунгула-ры. 21.00 «Уе». 21.45 ИХМ медээлеринде. 22.00 «Ята-91». 22.15 Ю. Виборуна дугайында дамчыдыла. 23.25 «Меридиан». 23.45 Часпар. 01.20—02.25 «Мечч амыдыралы». Уран-чечен телефильм. 3-ку сериясы. ИНИГИ ПРОГРАММА

МАРТ 14
БИГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
6.30 «Эртен». 9.00 ИХМ медээлеринде. 9.15 Мультифильм. 9.40 Уруглар шагы. 10.40 «Англи суу-биле өлүрүшкүн». Уран-чечен телефильм. 2-ги сериясы. 12.00 Медээлер. 12.15 Фи-гурулгү чунгулаашкын. Де-легей чемпионаты. Ийлеп чунгулаары. 14.15 «Секс» ырлар тур бис. Телефильм. 15.00 «Төнчү» чон дүн.

Пятница

МАРТ 15
БИГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
6.30 «Эртен». 9.00 Хок-кей. ССРЭ чемпионаты. «Динамо (Киев)» — «Спартак». 11.15 «...16 харга чедир болгаш оон улуг назы». 12.00 Медээлер. 12.15 Фи-гурулгү чунгулаашкын. Де-легей чемпионаты. Эр кижилер. Хостуг программа. 23.45 Часпар. 01.30 «Мери-диан». 01.45—04.45 «В биле Д» программа көргүзүп тур. ИНИГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
8.00 Эртенги гимнастика.

Суббота

МАРТ 16
БИГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
6.30 «Калысча» ансамбл-дин концерти. 6.45 Мультифильм. 7.15 Бүгүдөгү спорт. 7.30 Ритмичг гимна-стика 8.00 Эртенги хөглөш-тинин программа. 8.30 Бис-тин садымыс. 9.00 Медээлер. 9.15 Фильм-концерт. 9.45 «Камгалап бижик». Бир

Воскресенье

МАРТ 17
БИГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
8.00 Медээлер. 8.15 Рит-мичг гимнастика. 8.45 «Спорт-лото» тижыгы. 9.00 Эртен эрте. 10.00 Ада-чутунга бараан болуру. 11.00 Эртен. 11.30 «Анч-чорукчулар клу-ву». 13.00 «Көлдөң дам-чыдыла». 14.00 «Калыс-шыл». 14.30 Силер мону

таар чер-биле хандырар. Балык тууларыга чешчээст бижик бар. Балык туулар хересеттерин бээр. Ынаар янтинга санында «Монгу-лек» аалчылар бажыкында 18 шапта чооруу. Чагытай-дан воскресеньде 16 шапта дээр чанаар.

Шушенское суурла музей комплексини көөрүнчө күзөлдүг хамаатыларын чалап турар. 37 кижиге путевка эртен нинитизи-биле 1788 рубль. Сая-Шушенский гидростанциясына эк-скурсиялар баарын смелел кооператив путевка эр-тен нинитизи-биле 1904 рубль.

«Тайга» станциясы баарынын коллективтиг чыгырлары хулуп ап турар. 40 кижиге путевка эртен 154 рубль.

«Тыва турист» адрес:

3.41-16: • кудулуа — 3.39.15: 3.37.11: социал айтырлар — 3.34.57: репортёрлар болуу — 3.34.39: • чагаа килдиз — 3.39.03: • огулга — 3.34.93:корренторлар — 3.37.11: • үндүрүкчүлөр — 2.27.41: • солун келбейя — 2.27.75: • бухгалтерия — 3.43.41.

МОСКВАДАН
8.00 Эртенги гимнастика. 8.15 Эртенги хөглөш-тинин программа. 8.35: 9.35 Нинти биология. 11 класс. Амды-радын астафеты. 9.05 Испан дыл. 1-ги чылы. 10.35: 11.35 Биология. 8 класс. 10.05 Испан дыл. 2-ги чылы. 11.00 Адам Смиттин ажыгыр-тыкынты-ры. 12.00—12.30 Ритмичг гимнастика. 12.30 «Ноган сайгылаан». Пушкин — Рос-сийн шыларгай угаан-ныг кижини.